

перегляді спортивних передач, часто носять характер сублімованої агресії, тобто заміщають прояви агресії в реальній поведінці людини;

– опосередкований досвід – можливість за допомогою телебачення або інших ЗМК пережити ті емоції, які в реальному житті людина не відчуває або відчуває рідко. Цей механізм використовують популярні зараз кінотеатри 5D;

– напружене очікування – розрядка. При перегляді телепередачі виникає напружене очікування результату сюжету, пов'язане з переживанням почуття невизначеності. Чим вище невизначеність сюжету, тим напруженіше очікування. Напруга посилюється, якщо негативний результат сюжету (наприклад, загибель героя) здається досить імовірним, а позитивний – малоімовірним. Саме по собі напружене очікування є негативним емоційним переживанням, але коли раптом герой наприклад, «рятується» – глядач відчуває розрядку напруги і супутнє їй почуття задоволення. Напруга посилюється при високій включеності глядача в те, що відбувається на екрані, тобто, знову ж таки, при високому ступені ідентифікації глядача з телегероєм.

Висновок. З вищевикладеного бачимо, що ключовим механізмом емоційного впливу є ідентифікація, яка підсилює дію інших механізмів. Слід також зазначити, що всі механізми діють в тісному взаємозв'язку, і виділення їх можна лише на теоретичному рівні.

Список бібліографічних посилань

1. Голда Н., Піняк І., Фалович В. Моделювання психосоматичних процесів у рекламній діяльності. *Галицький економічний вісник*. 2020. № 5 (66). С.148–154.
2. Кузнєцова О. Психологічні тригери в ЗМІ: поняття, особливості, види, протистояння їх впливу. URL: <http://surl.li/argpl>.
3. Літвякова І. А., Ханецька Н. В. Дослідження впливу емоцій на стан особистості. *Молодий вчений*. 2017. № 11 (51). С. 806–809.

Одержано 18.10.2021

УДК 81`42

Наталія Ігорівна ЄЛЬНІКОВА,

старший викладач кафедри українознавства факультету № 2
Харківського національного університету внутрішніх справ

ТРОЛІНГ ЯК АМБІВАЛЕНТНЕ ЯВИЩЕ В ІНТЕРНЕТ-КОМУНІКАЦІЇ КУРСАНТІВ-ПРАВООХОРОНЦІВ

Розвиток соціуму в ситуації постмодерну вирізняється перманентною нестійкістю, соціальною невизначеністю, що створює соціальну напруженість, водночас надаючи швидкоплинні можливості. З огляду на те, що у процесі соціальної адаптації соціальні актори гармонізують свої суспільні відносини, орієнтуючись на тотальну раціоналізацію своєї діяльності, вони подекуди забувають про моральні принципи, керуючись лише власними бажаннями та потребами. Стрімкі зміни в економічному та суспільному просторі продукують в учасників соціальних процесів споживацьке ставлення до інших членів соціуму як до ресурсу, що дозволяє реалізувати свої інтереси, отримуючи власну вигоду, часто всупереч потреб інших людей. Реалізуються окреслені явища за допомогою мережі «Інтернет», що сьогодні демонструє весь діапазон сучасних властивостей і концепцій української мови через морфологічний, стилістичний, синтаксичний, лексичний потенціали.

Такі зміни спричиняють нові девіантні форми соціальної взаємодії, коли учасники спілкування вважають прийнятним анормативне спілкування, якщо воно не шкодить власній репутації та реалізації їхніх потреб. Саме віртуальний світ каталізує всю гостроту інтернет-контенту, пришвидшуючи всі мовні та позамовні процеси, що реалізуються в

українській спільноті. Особливо яскраво це помічається в повсякденній неформальній інтернет-комунікації курсантів, оскільки коментарі, що залишають майбутні правоохоронці в соціальних мережах, несуть публічний характер і фіксують у собі допитливі та подекуди безпрецедентні властивості, що й зумовлює актуальність цього дослідження.

Комунікативна лінгвістика активно досліджує мовні тенденції та специфіку мовленнєвої картини інтернет-простору. Особливість віртуальної комунікації привертає увагу як вітчизняних, так і зарубіжних науковців (Ф. Бацевич, О. Селіванова, Я. Бондаренко, М. Гусар, І. Сусов, В. Красних, Г. Почепцов, В. Чернявська й інші). Розв'язання багатьох питань цієї сфери мовознавчих розвідок і сьогодні має дискусійний характер, зокрема, не всі науковці вважають явище тролінгу формою мовленнєвої агресії, надаючи цьому явищу іронічний характер.

В інтернет-комунікації сьогодні беруть участь особи, що є суб'єктом віртуального мовного контактування. Їм потрібно сформулювати допис у такий спосіб, щоб він був стилістично точним, адже всі мовленнєві ситуації у віртуальному просторі змушують соціальних акторів правильно кодувати та декодувати інформацію, реалізуючись у комунікації із урахуванням усіх мовних тактик і стратегій, наявних в інтернеті. Наявність нікнейма у кожного учасника віртуального спілкування надає змогу позбутися певних комунікаційних перешкод, які подекуди виникають при живому контактуванні (вік, соціальний статус, зовнішність). Таке спілкування має і негативні наслідки: зростання національної чи релігійної ворожості, пропаганда відособленості, упереджене ставлення до громадян за їхнім сприйняттям мовного питання тощо. Тому проблема девіантної комунікації є однією з провідних у галузі еколінгвістики, правознавства, педагогіки, психології, соціології, політології.

Аномальні щодо мовної нормативності коментарі в інтернеті є проявом девіантної комунікації, яка зумовлена низьким ступенем сформованості комунікативної компетенції. Така поведінка у віртуальному просторі носить провокативний характер, що виявляється у тролінгу, флеймінгу, кібербулінгу, хейтингу, холіварі тощо.

Тролінг як одна з форм девіантної комунікації має амбівалентний характер. Дехто з науковців (Д. Семенов, Р. Внебрачних, М. Акуліч) у своїх дослідженнях виокремлюють агресивну складову тролінгу, зауважуючи, що анонімне спілкування сприяє прояву агресивної поведінки, є різновидом віртуального натиску. Учені стверджують, що тролінг як спосіб порушення конструктивної дискусії всіляко сприятиме інформаційним війнам.

Натомість переважна більшість курсантів-правоохоронців вважають тролінг проявом іронії, сарказму, чорного гумору. Обґрунтовують свою позицію вони тим, що термін «тролінг» запозичений із рибальства, адже trolling (з англ.) – уведення приманки під час ловіння риби шляхом її буксирування за допомогою плавзасобу. В інтернет-комунікації тролінг нагадує таку риболовлю, адже реципієнт реагує на в'їдливий коментар і починає емоційно відповідати співрозмовнику, вступаючи в таку гру.

Незважаючи на визначення науковців, у розумінні курсантської молоді сьогодні будь-який гумористичний прояв, спрямований проти людини, сприймається як тролінг. Імовірно такі зміни пояснюються метаморфозним типом самого впливу в кіберпросторі: підвищується загальна анонімність у віртуальному спілкуванні, якщо учасники спілкування подають неправдиву інформацію про себе в популярних соціальних мережах.

Амбівалентність розуміння тролінгу можна пояснити різноманітністю вмотивованістю комунікантів інтернет-спілкування. Основою тролінгової комунікації є провокація, яка може застосовуватися для пожвавлення дискусії, підвищення креативності соціальних акторів, урізноманітнення інтелектуальної інтернет-гри.

Таким чином, тролінг у сучасному розумінні інтерпретується учасниками комунікативного акту не лише як вияв агресії, а як іронія на адресу реципієнта, є однією з популярних форм комічного в інтернет-просторі. Такого роду повідомлення в курсантському середовищі зазвичай носять не провокативний характер або породження агресії, вони здебільшого створюються для підняття настрою чи у виховному розумінні.

Водночас іронія та сарказм на адресу інших учасників комунікативного акту можуть бути приводом для рефлексії, а не створювати агресивну провокацію.

Список бібліографічних посилань

1. Бацевич Ф. С. Вступ до лінгвістичної генології. Київ: «Академія», 2006. 248 с.
2. Внебрачных Р. А. Троллинг как форма социальной агрессии в виртуальных сообществах. *Вестн. Удмурт. ун-та. Серия 3: Философия. Социология. Психология. Педагогика*. 2012. Вып. 1. С. 48–51.
3. Гарюнова Ю. О. Мовні засоби вираження іронії в кінокритичних текстах. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. Сер.: Філологія. 2011. № 936. Вип. 61. С. 33–37.
4. Ельнікова Н. І. Тролінг в українськомовних медіа: лінгвістичний аспект. *Південний архів (філологічні науки)*. № 87(2021). 2021. С. 16–20.

Одержано 18.10.2021

УДК 3.36.364(364.2)

Наталя Дмитрівна КАБУСЬ,

доктор педагогічних наук, доцент,

професор кафедри соціальної роботи і соціальної педагогіки

Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди;

Марія Іванівна СИРОТЮК,

студентка 3 курсу факультету психології і соціології

Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди

СОЦІАЛЬНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЯК СКЛАДОВА СТАЛОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ

Сталий розвиток держави – це безперервна еволюція; кроки у напрямку до постійно зростаючого ідеалу; а суспільство з прагненням до кращого – передумова міцної держави.

Українцям ніколи не бракувало жаги до кращого: вільного, рідного, свого...

Наразі, в країні затяжна війна. Вона вплинула на багатьох, залишила відбитки в житті кожного ветерана – хтось втратив фізичне, хтось – психічне здоров'я, ще хтось – близьких йому людей. Поступово змінився рядовий склад. В силу різних причин солдати покидають передову – тепер вони потребують у соціальному захисті, тривалій реабілітації.

За час, антитерористичної операції, вони змінились, адаптувались до ризику, екстремальних умов – стали іншими. Навіть найріднішим людям складно зрозуміти їх. Попри бажання допомогти, вони часто зустрічаються з опором. Тож повернення солдата може стати важким випробуванням для сім'ї [1].

Підтримка держави є вкрай необхідною для ветеранів та їх родин. А так, як їхня кількість невпинно зростає, то збільшується значення системності та технологічного підходу, здатного охопити максимум тих, хто вертається до мирного життя.

Тож, був прийнятий ЗУ «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» [2], за яким список пільг для учасників антитерористичної операції/операції об'єднаних сил (АТО/ООС) налічує 22 різнопланових пункти.

Актуальною є і реабілітація ветеранів – їх відновлення. На сьогодні, реабілітаційний процес для військовослужбовців включає медичний, соціальний та психологічний види, де найпершим – є повернення фізичних можливостей організму. Кожен наступний вид реабілітації зароджується в попередньому і поступово стає основним [4].

Україна бере участь у міжнародних проєктах сприяння медичній реабілітації військовослужбовців, наприклад – у реабілітаційному центрі Болгарії. В той же час реалізуються інші мотиваційні проєкти для ветеранів АТО/ООС такі як: «Ігри нескорених» [3],